

De fit a fit

De la mateixa família que els mots populars *fitar*, *fitar* i *fitó*, i que els mots cultes *fix*, *fixar* o *fixament*, disposem, en català, del verb *fitar*, de l'adjectiu *fit* i de la locució adverbial *de fit a fit*, usats exclusivament amb relació a l'acció de mirar: *fitar* i *mirar de fit a fit* signifiquen "mirar fixament", i l'adjectiu *fit* s'usa dit dels ulls o de la vista, en expressions com *amb els ulls fits en el paisatge*. (Hi ha també el verb *fitar* que significa "posar fites", el qual, però, bé que pertanyent a la mateixa família etimològica, cal considerar un altre verb i té, així, una entrada a part en els diccionaris.)

En lloc de la locució *de fit a fit* hi ha qui s'estima més de recórrer a l'adverbi *fixament*, que no figura al Diccionari Fabra ni a la Gran Enciclopèdia Catalana. De l'adjectiu *fit* es pot obtenir, és cert, l'adverbi *fixament*, talment com de *fix* hem obtingut *fixament*, però no sembla pas que es pugui aduir cap raó que aboni aquesta preferència. Sense que calgui limitar-se necessàriament a usar les soles paraules recollides en els diccionaris, és evident que cal procedir amb molta cautela en l'ús de les que no hi figuren. I, al capdavant, podent disposar d'una forma de llenguatge tan genuïna i saborosa com és l'expressió *de fit a fit*, la seva substitució per un adverbí més acabat: *ment* és, en tot cas, ben desaconsellable.

Més blasmable és encara l'ús que alguns fan del verb *fitar* modificat per termes adverbials com *fixament* o *amb fixesa* —això és, *fitar fixament* i *fitar amb fixesa*—, del qual hem sorprès ara darrerament més d'un exemple en textos ja impresos. El verb *fitar* ja reuneix en el seu significat, com hem vist, el d'aquests termes adverbials. Per tant, dir *fitar fixament* o *fitar amb fixesa* és com dir *fitar de fit a fit*, frase que suposem que ningú no tindrà la idea d'usar (no se sap mai, és clar). Es pot dir, amb el mateix valor, o simplement *fitar*, sense cap complement adverbial, o bé *mirar de fit a fit*, o bé, encara, si es vol, això sí, *mirar fixament* o *mirar amb fixesa*. Ja sabem que en la pràctica del llenguatge no sempre es veu prou clar allò que ho és en els exemples gramaticals, concisos i aïllats de textos amplis. Així, la introducció d'un complement directe entre el verb *fitar* i un terme adverbial com *fixament*, per exemple, *Va fitar els seus adversaris fixament*, pot fer passar desapercebut l'ús indegut d'aquest terme.